tekst en fotografie **ton van den born**

Roel Schilt trekt een streep

Bestuurder *en bouwer*

Roel Schilt

Roel Schilt heeft zelf een streep getrokken: hij neemt afscheid als bestuurder van Onderwijsgroep Noord. Hij heeft zijn visie op de toekomst van groen mbo neergelegd in een manifest. Vóór regioleren en tegen de barrières voor deze onderwijsaanpak.

"Ik kijk terug op een machtig mooie tijd. Meer dan veertig jaar in groen onderwijs, waarvan bijna dertig jaar als baas. In die tijd heb ik het voorrecht gehad een eigen organisatie te kunnen bouwen. Gisterenavond heb ik een paar puntjes opgeschreven. Ik ben de laatstzittende aoc-bestuurder die destijds, 1990, betrokken is geweest bij de aoc-vorming. Vanaf 1987 was ik als directeur bezig met de voorbereidingen. Dat was een proces van aftasten, hier in het noorden net als overal. Het was ook een periode van verzuiling. Als we van de zuilen waren uitgegaan, zou je een geografisch overlappend geheel van aoc's hebben gekregen. Dat wilde niemand. We zijn erin geslaagd aoc's te vormen waarbinnen verschillende denominaties een plek kregen.

Er was veel gedoe: iedereen wilde met iedereen of juist met niemand. Uiteindelijk ontstonden hier in het noorden behalve AOC Friesland, de aoc's Noord, Elema College en FMW (Frederiksoord, Meppel, Wolvega). Maar veel aoc's realiseerden zich snel dat ze eigenlijk te klein waren. Er kwam een nieuwe fusiegolf. Vier jaar na de aoc-vorming gingen FMW en Elema samen in Terra College. Pas in 1999 gingen Terra College en AOC Noord samen verder als AOC Terra.

Tegelijkertijd was er veel onduidelijkheid over de bekostiging, we moesten het vakonderwijs veralgemeniseren en kwalificatiestructuren volgden zich snel op. Dat veroorzaakte een grote interne gerichtheid bij aoc's. En dat leidde tot afstand van het bedrijfsleven. Die voelde zich sowieso al minder betrokken omdat ze niet meer deel uitmaakten van het bevoegd gezag van scholen."

Autohandelaren

"De afstand van het bedrijfsleven was één thema, maar een terugkerend thema was ook de positie van het aoc-onderwijs. Moest dat onder het ministerie van LNV (nu EZ) of OCW? Je zou kunnen zeggen dat het OCW kansrijk is, aoc's in een roc-structuur. Maar een veranderende wettelijke positie kan ook betekenen dat aoc's worden gesplitst, groen vmbo bij het voortgezet onderwijs komt en het mbo-deel bij roc's wordt geschoven. Dat moeten we niet willen, het gaat leiden tot concentraties van groen mbo en daarmee verlies je zo 70 procent van het potentieel.
Daar ligt ook de grondslag voor onze verbinding met twee scholen voor voortgezet onderwijs, Dollard College en rsg De Borgen. Een strategisch besluit, want we hebben daarmee, als groen onderwijs op de schop zou gaan, onze eigen OCW-infrastructuur binnenshuis.
De laatste drie jaar ben ik intensief bezig geweest met de omkering van de interne gerichtheid van aoc's. We hebben een sterk vernieuwd onderwijsconcept, regioleren. Een begrip dat andere aoc's ook hanteren, ook al is het heel divers. Het gaat er bij ons om dat je metaforisch gesproken het onderwijs uit de school tilt en in de regio plaatst. Dan kun je het onderwijs verbinden aan wat daar gebeurt. Samen met Wellant trekken we hier heel hard aan.
Daar gaat het manifest ook over. Want deze onderwijsvorm vindt navolging, maar we lopen keihard tegen barrières aan. Wettelijke barrières in de zin van onderwijstijd en bevoegdheden. Er is ruimte van de overheid nodig. En, wil de overheid ons dat geven, dan moeten we eerst het begrip regioleren nauwkeurig definiëren. Ik heb daarin wel geleerd van de ervaring met het groene lyceum. Het groene lyceum is nu vormgegeven op zes of zeven aoc's, maar die gingen allemaal nogal vrijzinnig met het concept om. De verschillen, bijvoorbeeld in overgang vmbo-mbo, hebben tot vragen van overheid en inspectie geleid. We gaan nu gezamenlijk één concept ontwikkelen, maar dat is een reparatie achteraf. We gaan het groene lyceum deponeren en vanuit een rechtspersoon, vergelijkbaar met bijvoorbeeld Daltonscholen, neerzetten. Zo kun je het concept beschermen en dus de kwaliteit waarborgen.
Ik kan me voorstellen dat je zo'n beweging ook uitvoert met een ingrijpende mbo-onderwijsvernieuwing als regioleren. Dat kan alleen door op voorhand de grote kracht van samenwerking op te zoeken in plaats van het kleine belang van afzonderlijke aoc's te koesteren. Het vraagt dat je bepaalde bevoegdheden anders belegt en dat is lastig voor veel mensen. We zijn als aoc-bazen niet sterk in die gezamenlijkheid. Nooit geweest, want ze beschreven ons twintig jaar geleden al als een stelletje tweedehands autohandelaren. We hebben al die jaren voortdurend verversing van aoc-bestuurders gehad, maar die houding is niet echt veranderd. Cultuur houdt zichzelf ook in stand."

'We zijn als aoc-bazen niet sterk in gezamenlijkheid'

Heldeuren

"Zo'n samenwerking gaat niet ten koste van die in 4Groen, dat is een regionale samenwerking die er vooral op gericht is om samen kleine opleidingen in stand te houden. We werken met Wellant meer strategisch samen om de onderwijsvernieuwing van regioleren gelegitimeerd te krijgen en om internationalisering te ontwikkelen. De samenwerking met Van Hall Larenstein en Nordwin – Kennis Transfer Noord-Nederland – is weer anders van aard. Daar willen we gezamenlijk het gezicht naar regionaal bedrijfsleven zijn, in samenspraak met LTO Noord bijvoorbeeld of de gebiedscoöperaties waarin

ROEL SCHILT (1951)

- Hogere Landbouwschool Leeuwarden, akte MO Plantenteelt Wageningen, L-opleiding Dronten
- Leraar en adjunct landbouwschool Heino, directeur agrarische school Winsum, lid centrale directie AOC Noord, voorzitter CvB Onderwijsgroep Noord
- Dagelijks bestuurslid AOC Raad, vice-voorzitter en ad interim voorzitter, voorzitter bestuur Aequor en diverse bestuursfuncties in Groningen en Drenthe

behalve melkveehouders ook lokale overheden participeren en zzp'ers.
Ja, het manifest gaat over mbo. Maar voor vmbo, het hele voortgezet onderwijs, is de vraag: hoe houden we ondanks de krimp de onderwijsinfrastructuur overeind? Je kunt elkaar ook wegconcurreren. In de provincie Groningen hebben we afspraken gemaakt om in plaatsen met veel onderwijsvoorzieningen het aantal besturen zo klein mogelijk te houden. Zo werken we in Winschoten samen met een andere vo-school als ware het één school. Een mooi proces.
De start van het groene lyceum en eerder de theoretische leerweg (tl) hebben tot veel botsingen geleid met OCW-scholen, overheid en de Inspectie. Dat was ook al eerder zo toen we als aoc's door de verbreding een grotere concurrent van het OCW-vmbo werden. We hebben steeds geprobeerd het profiel van onze vmbo-scholen op een zo breed en zo hoog mogelijk niveau te stellen. Zo'n profiel wordt veel positiever als er behalve de tl ook een groen lyceum aankleeft. Ons vmbo is ook enorm gegroeid.
Die botsingen, daar geniet ik van. Ik vind het het mooiste als ik resultaten voor de heldeuren moet wegslepen."

'Ik vind het het mooiste als ik resultaten voor de heldeuren moet wegslepen'

Einde verhaal

"Ik heb veel gebouwd in de loop der jaren, pas nog in Eelde. Mijn idee is dat onderwijs gegeven moet worden in perfecte omstandigheden met de beste faciliteiten. We hebben niet geschroomd om daarin veel te investeren. Vaak met de nodige risico's, maar het is steeds goed gegaan. Dat ik een ondernemer zou zijn, hoor ik inderdaad vaker. Ik heb me altijd ondernemend opgesteld. In de eigen organisatie, maar ook in wat ik extern heb mogen doen, bijvoorbeeld bij de AOC Raad en bij Aequor.
De AOC Raad had ooit oorlog met iedereen: LNV, OCW, MBO Raad, Aequor, PTC+. Dan was steeds weer de uitdaging om het goed te laten aflopen. Dat heeft de gezamenlijke aoc's uiteindelijk relatief erg veel invloed opgeleverd.
We hadden bij AOC Terra natuurlijk ook 'zwarte' dossiers waarbij vestigingen werden gesloten, directeuren op staande voet werden ontslagen of bestuurders werden weggestuurd. Zware beslissingen, maar zelfs deze bleken uiteindelijk positieve ervaringen, want het is mooi als je achteraf ziet dat het de juiste beslissingen waren.
Ik vind het heel mooi dat ik op een goed moment afscheid kan nemen. Ik wilde niet op pensioengerechtigde leeftijd geconfronteerd worden met 'einde verhaal'. Het is heel prettig dat ik het moment zelf kan bepalen. Er is natuurlijk nooit een echt geschikt moment om weg te gaan, maar ik heb het besluit anderhalf jaar geleden genomen. En ik heb ook het gevoel dat ik nu weg kan. Ik ben klaar hier: mijn opvolging is prima geregeld en ik heb alle dossiers afgerond kunnen overdragen.
Ik houd er niet van om de profeet uit te hangen. Maar je vraagt me wat ik zou wensen, dat is dat het groene onderwijs, in zijn geheel, zich nauwer met elkaar gaat verbinden en verbonden blijft. Want naast positionering onder EZ is dat de beste weg om erkend te blijven als groen onderwijs met een bijzondere positie. Het gaat er voor je bestaansrecht toch in de eerste plaats om hoe het publiek je ziet." ■

Dettha en Roel

BIJNA 25 JAAR GEDEELDE GESCHIEDENIS

Dettha Boer deelt als secretaresse van het college van bestuur bijna 25 jaar wel en wee met Roel Schilt. Ze was werkzaam op de lagere agrarische school in Oldekerk en maakte op 1 augustus 1991 de overstap naar de centrale directie van AOC Noord in Groningen, waar ze voor Roel kwam te werken. "Er was meteen een klik en dat is enorm belangrijk als je zo intensief samenwerkt. Anders hadden we het trouwens ook niet zo lang volgehouden." Het was een geweldige tijd, vindt ze. "We hebben veel meegemaakt, dieptepunten toen ik ernstig ziek werd bijvoorbeeld, en hoogtepunten zoals de enorme ontwikkeling en groei van de organisatie en de verhuizing naar onze huidige werkplek, ongeveer twaalf jaar geleden. We hebben enorm veel gelachen en ook af en toe keihard geknald, maar Roel is uniek in zijn soort. Ik ga hem echt missen. Bijzonder was ook dat op dezelfde dag dat Roel me vertelde dat hij zou vertrekken, ik met de aankondiging kwam dat ik dat wellicht ook ga doen."